

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ЯК ПІДҐРУНТЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Костяниця Д.О., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Під правовим забезпеченням підприємницької діяльності розуміється комплекс юридичних норм, закріплених у Конституції України [1], законодавчих, нормативно-правових актах і актах індивідуального характеру, які встановлюють правила поведінки суб'єктів підприємництва при здійсненні ними господарської діяльності, а також визначають міру відповідальності за порушення цих правил.

Відтак, пошук розумного співвідношення між державним регулюванням і ринковим саморегулюванням є одним з ключових завдань розбудови Української держави.

На етапі становлення ринкової економіки перед державою постають такі основні завдання. По-перше, формування нової системи відносин власності, які притаманні змішаній, багатокладній економіці. По-друге, формування основних елементів ринкової інфраструктури. По-третє, сприяння становленню підприємництва. До того ж, формування цього сектора економіки не може бути пущено на самоплив, а вимагає чіткого ініціювання, регулювання та підтримки з боку держави [2, 3].

Основним юридичним актом регламентації засад підприємницької діяльності є Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 р. № 698-ХІІ із доповненнями та поправками. Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності фізичними та юридичними особами на території України, встановлює гарантії свободи підприємництва і його державної підтримки [4].

Нормативно-правове забезпечення діяльності підприємців має стати правовою стратегією держави, органів публічної адміністрації і суб'єктів підприємництва, яка включає правила, способи і методи регулювання господарських відносин; закріплення господарського правопорядку в економіці; виконання вказівок держави, умов договорів, національних і регіональних програм соціально-економічного розвитку. Закони та інші нормативно-правові акти забезпечують реалізацію механізму правового регулювання і спрямовані на створення умов для правового господарювання й ефективного управління економікою на основі контраktivних правових засобів.

Результативність правового забезпечення багато в чому визначається мірою досконалості та ефективності господарського законодавства [2]. Початком регулювання діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес України, доречно вважати прийняття закону України «Про підприємництво». Наступним важливим нормативно-правовим актом стала Програма державної підтримки підприємництва в Україні (09.03.1993 р.), де висвітлено підходи до сприяння розвитку діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, з зазначенням основної мети – забезпечення формування та виконання державної політики щодо підтримки і захисту діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, створення правових умов його розвитку та формування механізму державного регулювання і координації підприємницької діяльності [4, 5].

За заподіяну шкоду або збитки підприємець несе майнову та іншу встановлену законом відповідальність. Будь-який суб'єкт підприємницької діяльності може бути визнаний банкрутом з усіма наступними наслідками. Діяльність суб'єкта підприємництва може бути припинена з власної ініціативи підприємця, на основі рішення суду або

арбітражу, у випадку закінчення строку дії ліцензії, визнання банкрутом тощо. Взаємовідносини підприємців і держави визначаються законодавством про підприємництво й охоплюють загальні гарантії прав і гарантії майнових прав підприємців, державні підтримку і регулювання підприємництва, діяльність іноземних підприємців [6].

В Україні, як і в інших постсоціалістичних країнах, необхідність прийняття спеціального закону з питань підприємництва обумовлена двома причинами: по-перше, необхідністю відмінити існуюче в законодавстві обмеження (до 1991 р. приватна підприємницька діяльність була заборонена, вона вважалась як карний злочин); по-друге, потрібно було сформулювати правове поле, яке стимулювало б розвиток підприємництва та його підтримку [7]. Тому 7 лютого 1991 р. Верховною Радою України було схвалено Закон України «Про підприємництво», який вступив у дію 1 березня 1991 р. Цей Закон визначає основні правові, організаційні, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності (підприємництва) громадянами та юридичними особами на території України, встановлює гарантії свободи підприємництва та його державної підтримки.

Податковий кодекс України регламентує відносини щодо податків і зборів, а саме: встановлює перелік податків та зборів в Україні та порядок їх сплати, права та обов'язки платників податків та зборів, права та обов'язки контролюючих органів, а також відповідальність за порушення законодавства щодо податків та зборів. У листопаді 2016 року в Кабінеті Міністрів України провели так званий «дерегуляційний день»: унаслідок його проведення скасовано понад 367 застарілих обмежуючих нормативно-правових актів (для зменшення адміністративного тиску і корупційних ризиків). Також значно спрощено умови роботи для діяльності підприємств та організацій,

що формують малий та середній бізнес, зокрема аграріїв і телекомринку.

Таким чином, успішний розвиток підприємництва потребує створення дієвої правової бази його функціонування, забезпечення належним чином юридичного закріплення прав та постійного правового забезпечення з боку держави, що гарантує захист законного функціонування підприємництва, сприяє його розвитку. Зарубіжний досвід господарювання також доводить, що підприємництво не може існувати без чітких та ефективних законодавчих актів. Тому формування сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності неможливе без прийняття та реальної дії таких законів, які б чітко визначали умови здійснення підприємницької діяльності.

Перелік посилань:

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 14.10.2022).
2. Знаменський Г. Л. Наукоємність сучасного господарського права. *Право України*. 2010. № 8. С. 19–25.
3. Полешко А. Міжнародний семінар з питання законодавчого процесу в Україні. *Право України*. 2010. № 11. С. 322–329.
4. Волощук Н.Ю. Государственная регуляторная политика в сфере малого предпринимательства. *Администрация, управление и экономика*. 2015. № 8. С. 2–8. URL: <http://ejournal.vfu.bg/bg/administrationand management.html> (дата звернення: 17.10.2022).
5. Калетнік Г.М., Мазур А.Г., Кубай О.Г. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Київ: Хай-Тек Прес, 2011. 428 с.
6. Коростей В.И. Хозяйственное право Украины: теория и практика. Общая часть : курс лекций. Донецк : Юго-Восток, 2010. 285 с.
7. Гой І.В., Смельянська Т.П. Підприємництво: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2013. 368 с.